

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT

N. EMILIOU

fremSAT den 14. december 2023¹

Sag C-90/22

»Gjensidige« ADB

procesdeltagere:

»Rhenus Logistics« UAB,

»ACC Distribution« UAB

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litauens øverste domstol))

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde i civile sager – forordning (EU) nr. 1215/2012 – artikel 71 – forholdet til en international konvention om retternes kompetence samt om anerkendelse eller fuldbyrdelse af retsafgørelser på særlige områder – konventionen om fragtaftaler ved international godsbeholdning ad landevej (CMR) – ikke-eksklusiv værnetingsaftale – anerkendelse ved en ret i en medlemsstat af en retsafgørelse, der er omfattet af CMR – den oprindelige ret, der har fastslået sin kompetence på et andet grundlag – forenelighed med de principper, der ligger til grund for anvendelsen af forordning (EU) nr. 1215/2012 – grunde til afslag på anerkendelse af en retsafgørelse – artikel 45«

I. Indledning

1. Grænseoverskridende tvister indledes ofte med, at den ret, der får sagen forelagt, må tage stilling til, om den har international kompetence til at træffe afgørelse i sagen. Inden for Den Europæiske Union afgøres dette spørgsmål på det civil- og handelsretlige område i princippet af reglerne fastsat i forordning (EU) nr. 1215/2012².

2. Samtidig giver denne forordning, som jeg vil redegøre nærmere for i det følgende, specifikke regler, der er fastsat i specialiserede internationale konventioner, som medlemsstaterne har indgået, forrang.

¹ – Originalsprog: engelsk.

² – Europa-Parlamentets og Rådets forordning af 12.12.2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT 2012, L 351, s. 1).

3. Når dette er sagt, fastslog Domstolen i TNT Express-dommen³ i det væsentlige, at anvendelsen af sådanne specifikke regler ikke må gribe ind i visse grundlæggende principper, som ligger til grund for det retlige samarbejde i Unionen, såsom forudsigeligheden af retternes kompetence eller god retspleje.

4. Komplexiteten af den følgende øvelse illustreres af den tvist, der har givet anledning til den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse. Tvisten opstod som følge af et tyveri af gods under dettes transport fra Nederlandene til Litauen. Den pågældende forsikringsgiver fremsatte erstatningskrav over for den ansvarlige transportør og gjorde det i Litauen under henvisning til en værnetingsaftale, der var indeholdt i transportaftalen.

5. På dette tidspunkt havde transportøren imidlertid allerede indledt en retssag i Nederlandene med henblik på at godtgøre, at dennes ansvar i denne særlige sammenhæng var begrænset. Inden denne påstand blev taget til følge, erklærede den nederlandske ret sig kompetent, idet den anvendte en af kompetencereglerne i konventionen om fragtaftaler ved international godsbefordring ad landevej (herefter »CMR«)⁴ på trods af ovennævnte værnetingsaftale, som efter dens opfattelse ikke kunne udelukke de øvrige (alternative) kompetenceregler fastsat i CMR.

6. I forlængelse af de litauiske domstoles anerkendelse af denne dom, iværksatte »Gjensidige« ADB (herefter »Gjensidige«) kassationsappel ved Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litauens øverste domstol), som er den forelæggende ret. Selskabet har gjort gældende, at anerkendelsen af den nederlandske rets afgørelse er i strid med forordning nr. 1215/2012, eftersom denne forordning i princippet fastsætter den enekompetence, der følger af en værnetingsaftale.

7. Henset hertil ønsker den forelæggende ret for det første oplyst, hvilke kompetenceregler der finder anvendelse. Den forelæggende ret har anført, at forordning nr. 1215/2012 giver forrang til regler fastsat i en international specialiseret konvention, såsom CMR. Den forelæggende ret er imidlertid i tvivl om, hvorvidt en sådan forrang kan gøre det muligt at se bort fra en værnetingsaftale, henset til den øgede beskyttelse, som forordning nr. 1215/2012 giver disse aftaler. For det andet ønsker den forelæggende ret oplyst, om denne øgede beskyttelse skal føre til, at anerkendelse af den nederlandske rets afgørelse skal afslås. Selv om forordning nr. 1215/2012 ikke udtrykkeligt tillader en sådan tilgang, ønsker den forelæggende ret oplyst, om en udvidende fortolkning af forordningen er nødvendig for i det væsentlige at beskytte parternes hensigter, således som de er dokumenteret i den omhandlede værnetingsaftale.

³ – Dom af 4.5.2010, TNT Express Nederland (C-533/08, herefter »TNT Express-dommen«, EU:C:2010:243). Denne dom vedrørte den forordning, der gik forud for forordning nr. 1215/2012, nemlig Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22.12.2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1). Sidstnævnte erstattede konventionen af 27.9.1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978, L 304, s. 77) (herefter »Bruxelleskonventionen af 1968«). Det følger af fast praksis, at »[...] for så vidt som det følger af 34. betragtning til forordning nr. 1215/2012, at denne ophæver og erstatter forordning nr. 44/2001, der selv erstattede Bruxelleskonventionen af 1968, gælder den af Domstolen anlagte fortolkning af disse sidstnævnte retlige instrumenters bestemmelser ligeledes for forordning nr. 1215/2012, når disse bestemmelser kan »sidestilles« med hinanden«. Jf. f.eks. dom af 10.3.2022, BMA Nederland (C-498/20, EU:C:2022:173, præmis 27).

⁴ – Indgået i Genève, 19.5.1956, *United Nations Treaty Series*, bind 399, s. 189; som ændret ved en tillægsprotokol til konventionen om fragtaftaler ved international godsbefordring ad landevej (CMR), Genève, 5.7.1978, *United Nations Treaty Series*, bind 1208, s. 427, og ved en supplerende tillægsprotokol til konventionen om fragtaftaler ved international godsbefordring ad landevej (CMR) om det elektroniske fragtbrev, Genève, 20.2.2008, *United Nations Treaty Series*, bind 2762, s. 23.

II. Retsforskrifter

A. *International ret*

8. CMR finder ifølge dens artikel 1 »uden hensyn til parternes bopæl og nationalitet anvendelse på enhver aftale om udførelse mod vederlag af befordring af gods med køretøj ad landevej, når stedet for godsets overtagelse og bestemmelsesstedet [...] er beliggende i to forskellige lande, af hvilke i det mindste det ene er et kontraherende land«⁵.

9. CMR's artikel 31 har følgende ordlyd:

»1. Søgsmål vedrørende tvistigheder om befordringer, som er omfattet af denne konvention, kan foruden ved en domstol i et kontraherende land, hvorom parterne er enige, anlægges ved domstolene i et land, på hvis område:

a) sagsøgte har sin sædvanlige bopæl, sit hovedforretningssted eller den filial eller det agentur, hvorigennem fragtaftalen blev indgået, eller

b) det sted, hvor godset overtoges til befordring, eller bestemmelsesstedet er beliggende,

og kan ikke anlægges ved nogen anden domstol [6].

2. Er søgsmål vedrørende tvistigheder af den i denne artikels stk. 1 nævnte art anlagt ved en efter dette stykke kompetent domstol, eller er dom afsagt i en sådan sag af en sådan domstol, kan nyt søgsmål på samme grundlag mellem de samme parter ikke anlægges, medmindre afgørelsen [fra] den domstol, ved hvilken det første søgsmål blev anlagt, ikke kan fuldbyrdes i det land, i hvilket det nye søgsmål anlægges.

3. Når en dom afsagt af en domstol i et kontraherende land vedrørende en i denne artikels stk. 1 omhandlet tvist kan fuldbyrdes i dette land, kan den også fuldbyrdes i hvert af de andre kontraherende lande, så snart de i vedkommende land gældende formforskrifter er blevet opfyldt. Disse formforskrifter må ikke omfatte muligheden for fornyet prøvelse af sagen.

4. Bestemmelserne i stk. 3 i denne artikel finder anvendelse på domme efter domsforhandling, udeblivelsesdomme og retsforlig, men ikke på domme, som kun har foreløbig eksekutionskraft, eller på afgørelser, hvorved det pålægges en sagsøger, som helt eller delvis taber sagen, af denne grund at udrede erstatning ud over sagsomkostningerne.

[...]«

10. CMR's artikel 41, stk. 1, bestemmer, at »[v]ilkår, som direkte eller indirekte afviger fra bestemmelserne i denne konvention, er ugyldige bortset fra, hvad der følger af artikel 40. Ugyldigheden af sådanne vilkår medfører ikke ugyldighed af fragtaftalens øvrige bestemmelser«.

⁵ – Den forelæggende ret har anført, at CMR's officielle tekst på litauisk ikke er korrekt, sammenholdt med andre sprogversioner.

⁶ – Jeg har noteret mig, at nogle af de offentligt tilgængelige versioner af CMR ikke synes at indeholde sætningen »[...] og kan ikke anlægges ved nogen anden domstol«, i slutningen af CMR's artikel 31, stk. 1. Sætningen fremgår imidlertid af den officielle version tilgængelig i *United Nations Treaties Series (UNTS)*.

B. EU-retten

11. Det anføres i 21. betragtning til forordning nr. 1215/2012, at »[a]f hensyn til en harmonisk retspleje er det nødvendigt at mindske risikoen for parallelle retssager mest muligt og undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser i to medlemsstater. Der bør være en klar, effektiv mekanisme til at afgøre tilfælde af [litispændens] og indbyrdes sammenhængende krav [...]«

12. Det fremgår af 22. betragtning til samme forordning, at »[m]ed henblik på at gøre eksklusive værnetingsaftaler mere effektive og på at undgå misbrug af retssager i taktisk øjemed er det imidlertid nødvendigt at fastsætte bestemmelse om, at der kan gøres undtagelse fra den almindelige [litispændens]-bestemmelse for på tilfredsstillende vis at håndtere en særlig situation, hvor der kan opstå parallelle retssager. Der er tale om en sådan situation, såfremt der er anlagt sag ved en ret, der ikke er valgt i en eksklusiv værnetingsaftale, og de samme parter herefter ved den valgte ret fremsætter krav, der har samme genstand og hviler på samme grundlag. I en sådan situation bør det være et krav, at den ret, hvor sagen først anlægges, udsætter sagen, så snart samme sag er indbragt for den valgte ret, og indtil sidstnævnte ret erklærer, at den ikke har kompetence i henhold til den eksklusive værnetingsaftale. Formålet er i en sådan situation at sikre, at den valgte ret har fortrinsret til at træffe afgørelse om aftalens gyldighed og om det omfang, hvori aftalen finder anvendelse på den sag, der verserer ved den. Den valgte ret bør kunne fortsætte sin behandling af sagen, uanset om den ikke valgte ret allerede har truffet afgørelse om udsættelse af sagen«.

13. Kapitel II, afdeling 6, i forordning nr. 1215/2012 indeholder artikel 24 med overskriften »Enekompetence«, der har følgende ordlyd:

»Enekompetente er følgende retter i en medlemsstat uden hensyn til parternes bopæl:

- 1) i sager om rettigheder over fast ejendom samt om leje eller forpagtning af fast ejendom, retterne i den medlemsstat, hvor ejendommen er beliggende.
[...]
- 2) i sager om gyldighed, ugyldighed eller opløsning af selskaber og andre juridiske personer, der har deres hjemsted på en medlemsstats område, eller om gyldighed af beslutninger truffet af disses organer, retterne i den pågældende medlemsstat. [...]
- 3) i sager om gyldigheden af indførelsen i offentlige registre, retterne i den medlemsstat, på hvis område registrene føres
- 4) i sager om registrering eller gyldighed af patenter, varemærker, design samt andre lignende rettigheder, der forudsætter deponering eller registrering, uanset om spørgsmålet rejses ved, at der nedlægges påstand herom, eller i form af en indsigelse, retterne i den medlemsstat, på hvis område der er ansøgt om deponering eller registrering, eller hvor deponering eller registrering er foretaget eller i henhold til en EU-retsakt eller en international konvention anses for at være foretaget.
[...]
- 5) i sager om fuldbyrdelse af retsafgørelser, retterne i den medlemsstat, på hvis område fuldbyrdesstedet er beliggende.«

14. Artikel 25, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012, indgår i afdeling 7 i kapitel II i samme forordning og bestemmer, at »[s]åfremt parterne, uanset deres bopæl, har aftalt, at en ret eller retterne i en medlemsstat skal være kompetente til at påkende allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i anledning af et bestemt retsforhold, er denne ret eller disse retter kompetente, medmindre aftalen er materielt ugyldig efter loven i den pågældende medlemsstat. Medmindre parterne har aftalt andet, er denne ret eller disse retter enekompetente. [...]«.

15. Artikel 29 i forordning nr. 1215/2012 har følgende ordlyd:

»1. Såfremt krav, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, fremsættes mellem de samme parter for retter i forskellige medlemsstater, udsætter enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, på embeds vegne sagen, indtil denne rets kompetence er fastslået, jf. dog artikel 31, stk. 2.

[...]«

16. Artikel 31 i forordning nr. 1215/2012 er affattet således:

»[...]

2. Når en sag anlægges ved en ret i en medlemsstat, som er tillagt enekompetence ved en aftale omhandlet i artikel 25, skal enhver ret i en anden medlemsstat udsætte sagen, indtil den ret, hvor sagen er anlagt på grundlag af aftalen, erklærer, at den ikke har kompetence i henhold til aftalen, jf. dog artikel 26.

3. Når den ret, der er udpeget i aftalen, har fastslået sin kompetence i henhold til aftalen, erklærer enhver ret i en anden medlemsstat sig inkompetent til fordel for denne ret.

[...]«

17. Artikel 45 i forordning nr. 1215/2012 bestemmer:

»1. Efter anmodning fra en berettiget part afslås anerkendelse af en retsafgørelse:

a) såfremt en sådan anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper (ordre public) i den medlemsstat, som anmodningen rettes til

[...] eller

e) såfremt afgørelsen strider mod:

i) kapitel II, afdeling 3, 4 eller 5, såfremt forsikringstageren, den sikrede, en begunstiget i henhold til forsikringsaftalen, den skadelidte, forbrugeren eller arbejdstageren er den sagsøgte, eller

ii) kapitel II, afdeling 6.

[...]

3. Den oprindelige rets kompetence kan ikke efterprøves, jf. dog stk. 1, litra e). Den i stk. 1, litra a), omhandlede efterprøvelse vedrørende grundlæggende retsprincipper kan ikke foretages i forhold til kompetencereglerne.

[...]«

18. Artikel 71 i forordning nr. 1215/2012 bestemmer:

»1. Denne forordning berører ikke konventioner, hvori medlemsstaterne er parter, og som på særlige områder fastsætter regler for retternes kompetence samt for anerkendelse eller fuldbyrdelse af retsafgørelser.

2. Med henblik på at sikre en ensartet fortolkning anvendes stk. 1 på følgende måde:

[...]

b) retsafgørelser, der i en medlemsstat er truffet af en ret, som har anset sig for kompetent i medfør af en konvention vedrørende et særligt område, anerkendes og fuldbyrdes i de øvrige medlemsstater i overensstemmelse med denne forordning.

Såfremt både domsstaten og den medlemsstat, som anmodningen rettes til, er parter i en konvention vedrørende et særligt område, som fastsætter betingelser for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, anvendes disse betingelser. Under alle omstændigheder kan bestemmelserne i denne forordning vedrørende anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser finde anvendelse.«

III. De faktiske omstændigheder, de nationale retsforhandlinger og de præjudicielle spørgsmål

19. Kunden, »ACC Distribution« UAB (herefter »ACC Distribution«), og transportøren, »Rhenus Logistics« UAB (herefter »Rhenus Logistics«), indgik en transportaftale om fragt af computerudstyr fra Nederlandene til Litauen. Under denne transport blev en del af lasten stjålet.

20. Transportaftalens artikel 3 bestemte, at »[e]n eventuel tvist eller uenighed, der ikke kan forliges gennem forhandling mellem parterne, skal behandles i den retskreds, hvori kunden har sin registrerede adresse«. Da kunden, ACC Distribution, har sit registrerede forretningssted i Litauen, har parterne indgået aftale om, at de litauiske retter har kompetencen.

21. Som følge af tyveriet udbetalte Gjensidige, det forsikringsselskab, der havde forsikret partiet, den 21. april 2017 ACC Distribution et forsikringsbeløb på 205 108,89 EUR.

22. Den 3. februar 2017 anlagde Rhenus Logistics sag ved rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant, Nederlandene) mod bl.a. ACC Distribution og Gjensidige. Med forbehold for den forelæggende rets efterprøvelse fremgår det af sagen, at Rhenus Logistics påberåbte sig CMR (som tvisten var omfattet af), på grundlag af hvilken sagsøgeren bl.a. kan indbringe kravet for domstolene i et land, på hvis område det sted, hvor godset overtoges til befordring, er beliggende⁷.

⁷ – Jf. også mere detaljeret i fodnote 13 nedenfor.

23. Formålet med dette søgsmål var at få fastslået, at transportørens civilretlige ansvar i forbindelse med ovennævnte tyveri var begrænset. ACC Distribution og Gjensidige gjorde under henvisning til den værnetingsaftale, der var indeholdt i transportaftalen, gældende, at den nederlandske ret ikke havde kompetence til at behandle sagen. Denne indsigelse blev afvist med den begrundelse, at værnetingsaftalen var ugyldig i henhold til CMR's artikel 41, stk. 1, idet den begrænsede valget af kompetente retter, der kunne behandle den pågældende tvist i henhold til artikel 31, stk. 1, i denne konvention.

24. Den 19. september 2017 anlagde Gjensidige retssag mod Rhenus Logistics ved Kauno apygardos teismas (den regionale domstol i Kaunas, Litauen) med krav om erstatning på 205 108,89 EUR plus renter. Dette søgsmål var baseret på subrogation, som Gjensidige gjorde gældende, efter at selskabet havde udbetalt forsikringssummen til ACC Distribution.

25. Som svar herpå nedlagde Rhenus Logistics påstand om afvisning af sagen, idet selskabet gjorde gældende, at dette skabte litispændens, som skulle løses gennem anerkendelse af kompetencen hos rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant), idet sagen var anlagt tidligst ved denne ret.

26. På denne baggrund udsatte Kauno apygardos teismas (den regionale domstol i Kaunas) sagen. Denne afgørelse blev efter appel stadfæstet af Lietuvos apeliacinis teismas (appeldomstol, Litauen).

27. Ved dom af 25. september 2019 fastslog rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant), at Rhenus Logistics ansvar over for bl.a. ACC Distribution og Gjensidige var begrænset og ikke kunne overstige kompensationsbeløbet i henhold til CMR's artikel 23, stk. 3⁸. Denne dom er ikke blevet appelleret.

28. I overensstemmelse med denne afgørelse overførte Rhenus Logistics det tilsvarende beløb til Gjensidige. Sidstnævnte anmodede derefter om delvis ophævelse af sit søgsmål, der verserede i Litauen, og at resten af det blev opretholdt.

29. Ved dom af 22. maj 2020 traf Kauno apygardos teismas (den regionale domstol i Kaunas) afgørelse om delvis ophævelse af sagen, men afviste resten af sagen og fastslog, at dommen fra rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant) havde fået retskraft. Lietuvos apeliacinis teismas (appeldomstol) stadfæstede denne afgørelse.

30. Den 2. juni 2021 indgav Gjensidige en kassationsappel til Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litauens øverste domstol). Gjensidige har bl.a. gjort gældende, at forordning nr. 1215/2012 i modsætning til CMR fastslår eksklusiviteten af den kompetence, der er fastsat i en værnetingsaftale, og at den situation, der var opstået i hovedsagen, burde medføre, at denne forordning havde forrang. Ifølge denne part ville den modsatte løsning have mindre fordelagtige indvirkninger på det velfungerende indre marked og ville ikke i tilstrækkelig grad sikre de grundlæggende principper om især forudsigelighed med hensyn til, hvilke retter der har kompetence, og god retspleje.

⁸ – CMR's artikel 23, stk. 1, har følgende ordlyd: »Skal fragtføreren i henhold til bestemmelserne i denne konvention yde erstatning for helt eller delvist tab af godset, beregnes denne erstatning efter godsets værdi på stedet og tidspunktet for overtagelsen.« Artikel 23, stk. 3, tilføjer, at »[e]rstatningen [dog] ikke [kan] overstige 8,33 regningsenheder for hvert kilogram manglende bruttovægt«.

31. På denne baggrund har Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litauens øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Skal artikel 71 i forordning nr. 1215/2012, henset til [...] artikel 25, 29 og 31 [i samt] 21. og 22. betragtning til forordningen, fortolkes således, at førstnævnte bestemmelse giver mulighed for, at [CMR's] artikel 31 tillige finder anvendelse i sager, hvor en tvist, der falder inden for anvendelsesområdet for begge disse retsakter, er omfattet af en værnetingsaftale?
- 2) Skal artikel 45, stk. 1, litra e), nr. ii), i forordning nr. 1215/2012, henset til lovgivers intention om at øge beskyttelsen af værnetingsaftaler i Den Europæiske Union, fortolkes udvidende, således at bestemmelsen ikke alene omfatter forordningens kapitel II, afdeling 6, men tillige dette kapitels afdeling 7?
- 3) Skal begrebet »grundlæggende retsprincipper« som omhandlet i forordning nr. 1215/2012 på grundlag af en bedømmelse af de konkrete faktiske omstændigheder og de relevante retsvirkninger fortolkes således, at det finder anvendelse på begrundelsen for en beslutning om ikke at anerkende en retsafgørelse, der er truffet i en anden medlemsstat, når anvendelsen af en specialiseret konvention som [CMR], medfører en retsstilling, hvor værnetingsaftalen og aftalen om lovvalg ikke begge er iagttaget i den pågældende sag?»

32. Der er indgivet skriftlige indlæg af Rhenus Logistics, Gjensidige, den litauiske regering og Europa-Kommissionen. De samme parter har tillige afgivet mundtlige indlæg i retsmødet, der fandt sted den 23. marts 2023.

IV. Bedømmelse

33. Efter nogle indledende bemærkninger om de relevante forhold i tvisten i hovedsagen (herom under A) og Domstolens dom i TNT Express-sagen, som i det mindste delvist ligger til grund for den forelæggende rets spørgsmål (herom under B), vil jeg behandle realiteten i de forelagte spørgsmål (herom under C).

34. Med henblik herpå vil jeg først undersøge den forudsætning, som den foreliggende anmodning støttes på, nemlig at det fortsat er muligt at efterprøve kompetencen for rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant) som den oprindelige ret i forbindelse med den sag, der verserer for den forelæggende ret, og som vedrører anerkendelse af en dom afsagt i en anden medlemsstat. Jeg vil redegøre for, at denne forudsætning er fejlagtig, og at en afgørelses grænseoverskridende virkninger i en sådan situation kun kan forhindres, når en part med held har påberåbt sig en af de grunde til at afslå anerkendelse, der er fastsat i forordning nr. 1215/2012 (herom under C.1). Den forelæggende ret har overvejet denne mulighed i forbindelse med det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål. Jeg vil redegøre for, at disse grunde ikke omfatter den situation, at den oprindelige ret har fastslået sin kompetence, selv om den ikke var en ret i den medlemsstat, der var udpeget i en værnetingsaftale (herom under C.2).

35. For fuldstændighedens skyld og for at adressere den indgående drøftelse herom i den foreliggende sag vil jeg redegøre for, at den relevante kompetenceregulering, der er indeholdt i CMR, under alle omstændigheder ikke er i strid med de principper, der ligger til grund for forordning nr. 1215/2012, i henhold til det kriterium, der er opstillet i TNT Express-dommen (herom under D).

A. De relevante forhold i den omhandlede tvist

36. Det skal erindres, at tvisten i hovedsagen udspringer af et tyveri af en del af lasten under dens internationale transport. Selv om aftalen om transport indeholdt en klausul, hvorefter de litauiske domstole skulle være kompetente⁹, blev den retssag, som tyveriet gav anledning til, i sidste ende behandlet og afgjort af den nederlandske domstol¹⁰.

37. Dette skyldtes, at tvisten *ratione materiae* var omfattet af anvendelsesområdet for CMR, som ikke alene omfatter de materielle regler om ansvar i forbindelse med vejgodstransport, men også de kompetenceregler, der finder anvendelse på tvister, der udspringer af en sådan transport.

38. Nærmere bestemt giver CMR's artikel 31, stk. 1, sagsøgeren et valg mellem fire mulige steder, nemlig for det første retterne i det land, som parterne har aftalt, for det andet retterne i det land, hvor sagsøgte – grundlæggende – har bopæl¹¹, for det tredje retterne på stedet for overtagelsen af godset til befordring, eller for det fjerde retterne på bestemmelsesstedet.

39. Selv om det følger af disse regler, at parterne kan indgå en aftale om værneting, ser det ud til, at en sådan aftale ikke kan være *eksklusiv*, i hvert fald ifølge den vurdering, som rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant) har anlagt¹². Dette synes også at være det synspunkt, som den forelæggende ret har givet udtryk for.

40. Jeg forstår, at det snarere var på grundlag af den tredje kategori nævnt i punkt 38 ovenfor, at Rhenus Logistics, den ansvarlige transportør, anlagde sag ved rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant)¹³. Søgsmålet synes at have været forebyggende, for så vidt som dette selskab havde nedlagt påstand om, at det blev fastslået, at dets ansvar for tab som følge af tyveriet var begrænset til et vist beløb.

41. Som jeg forstår det, begrænser CMR's artikel 23, stk. 3, i princippet det ansvar, transportøren kan ifalde som følge af varernes bortkomst¹⁴. I henhold til CMR's artikel 29, stk. 1, finder en sådan ansvarsbegrænsning imidlertid ikke anvendelse, når skaden er forårsaget »[...] med fortsæt eller ved sådan uagtsomhed, som efter loven i det land, hvor søgsmål er anlagt, anses ligestillet med forsæt [...]«.

⁹ – Som forklaret nærmere ovenfor i punkt 20 i dette forslag til afgørelse.

¹⁰ – Gjensidige har gjort gældende, at de to søgsmål ikke har samme genstand, og at de ikke vedrører de samme parter. Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at den forelæggende ret er af den opfattelse, at betingelserne for litispensens er opfyldt. Som denne ret med rette har anført, skal en negativ anerkendelsesdom og et regressøgsmål, der er anlagt vedrørende det samme tab, anses for at have samme genstand med henblik på anvendelsen af litispensens-reglen i artikel 29 i forordning nr. 1215/2012. Dom af 19.12.2013, Nipponkoa Insurance Co. (Europe) (C-452/12, herefter »Nipponkoa-dommen«, EU:C:2013:858, præmis 40-49), som vedrørte den tilsvarende regel i forordning nr. 44/2001, eller af 6.12.1994, Tetry (C-406/92, herefter »Tetry-dommen«, EU:C:1994:400, præmis 44).

¹¹ – CMR's artikel 31, stk. 1, henviser nærmere bestemt til sagsøgtes sædvanlige bopæl, sagsøgtes hovedforretningssted eller den filial eller det agentur, hvorigennem fragtaftalen blev indgået.

¹² – Jf. punkt 23 i dette forslag til afgørelse. De kontraherende parter til CMR synes at have forskellige holdninger til dette spørgsmål. Jf. punkt 7.3 i de resuméer, der er udarbejdet af Institut du Droit International des Transports om anvendelsen af CMR's artikel 31, og som kan findes på følgende adresse: <https://www.idit.fr/rapports-pays/index.php?lang=en>. Jf. også kommentar til konventionen af 19.5.1956 om fragtaftaler ved international godsbeholdning ad landevej (CMR), FN, 1975, afsnit 240, s. 64, ECE/TRANS/14.

¹³ – Med forbehold af den forelæggende rets efterprøvelse fremgår det af sagsakterne, at de omhandlede varer skulle transporteres fra Nederlandene til Litauen. Derimod synes alle de andre tilknytningsfaktorer, der er nævnt i punkt 38 i dette forslag til afgørelse, at føre til, at de litauiske retter har kompetence.

¹⁴ – Jf. fodnote 8 ovenfor.

42. I denne henseende kan domstolene i de kontraherende lande til CMR have forskellige opfattelser af, under hvilke betingelser den sidstnævnte bestemmelse finder anvendelse¹⁵. Det medfører en tendens til, når der opstår en tvist, at resultere i et kapløb til den domstol, der mest sandsynligt vil give en for den pågældende part gunstig fortolkning. Det kan igen føre til, at der indledes parallelle retssager i forskellige stater med henblik på at opnå erstatning for skaden eller tabet, hvis der er tale om en part, der har ret til at disponere over godset, og omvendt, en afgørelse, der udelukker eller begrænser transportørens ansvar for en sådan skade eller et sådant tab, hvis der er tale om transportøren¹⁶.

43. I den foreliggende sag har Gjensidige henvist til de forskellige opfattelser, som de nederlandske retter på den ene side og de litauiske retter på den anden side har indtaget med hensyn til betingelserne for, at transportørens ansvar kan anses for ubegrænset. Denne part har gjort gældende, at de nederlandske domstoles holdning er mere gunstig for transportører, for så vidt som betingelserne for at udløse deres ubegrænsede ansvar er sværere at opfylde. Den forelæggende ret synes at være af den samme opfattelse.

44. Det lykkedes Rhenus Logistics at opnå en afgørelse i Nederlandene, som begrænsede selskabets ansvar. Denne dom blev efterfølgende anerkendt af de litauiske retter på de stadier af hovedsagen, som gik forud for dem, der verserer for den forelæggende ret. I den pågældende sag nedlagde Gjensidige først påstand om erstatning for tabet af en del af godset. Efterfølgende begrænsede selskabet sin fordring til det beløb, der oversteg det beløb, som Rhenus Logistics allerede havde betalt det til opfyldelse af den nederlandske dom.

45. Gjensidige har i denne forbindelse gjort gældende, at anerkendelsen af denne afgørelse var ulovlig, fordi den nederlandske ret fastslog sin kompetence i strid med den gældende værnetingsaftale. Ifølge Gjensidige skulle denne aftale have haft forrang, fordi den kompetence, der følger af en værnetingsaftale, i henhold til artikel 25, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 i det givne tilfælde er en enekompetence¹⁷.

46. Denne part har nærmere bestemt gjort gældende, at eftersom den omhandlede tvist er omfattet af både CMR og (den mere generelle) forordning nr. 1215/2012 – og da disse to instrumenter begge synes at indeholde selvmodsigende regler om virkningerne af en værnetingsaftale – skal anerkendelsen af den nederlandske dom afslås, da anvendelsen af CMR's kompetenceregler, som denne dom er baseret på, har mindre gunstige indvirkninger på det indre markeds funktion i forhold til, som jeg forstår argumentet, anvendelsen af forordning nr. 1215/2012 for så vidt angår virkningerne af en værnetingsaftale.

47. Det er på denne baggrund, at den forelæggende ret er i tvivl om, hvilke kompetenceregler der bør finde anvendelse, og om anerkendelsen af den nederlandske afgørelse skal afslås.

48. For at læseren fuldt ud kan forstå Gjensidiges argumentation såvel som den forelæggende rets spørgsmål, navnlig det første præjudicielle spørgsmål, vil jeg først undersøge, hvad der uden tvivl er deres inspirationskilde, nemlig Domstolens dom i TNT Express-sagen.

¹⁵ – Jf. i denne henseende generaladvokat Kokotts forslag til afgørelse TNT Express Nederland (C-533/08, EU:C:2010:50, herefter »forslag til afgørelse i TNT Express-sagen«, punkt 22). Det fremgår af sagsakterne, at der i denne henseende ligeledes er forskelle mellem nederlandsk og litauisk retspraksis.

¹⁶ – Ibidem.

¹⁷ – Jeg erindrer om, at en værnetingsaftale i henhold til artikel 25, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 anses for at være eksklusiv, medmindre andet er angivet.

B. Internationale specialiserede konventioner: forrang, med forbehold

49. Artikel 71, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 anerkender, at der findes specifikke regler om kompetence og fuldbyrdelse, som kan være indeholdt i internationale specialkonventioner, som medlemsstaterne har indgået, og giver disse instrumenter forrang. Denne bestemmelse præciserer nemlig, at den »[...] ikke [berører] konventioner, hvori medlemsstaterne er parter, og som på særlige områder fastsætter regler for retternes kompetence samt for anerkendelse eller fuldbyrdelse af retsafgørelser«.

50. I 35. betragtning til forordningen anføres det, at »lovvalgsreglen«¹⁸ er et udtryk for overholdelse af medlemsstaternes internationale forpligtelser. Selv om denne formulering måske kan foranledige læseren til at mene, at artikel 71 i forordning nr. 1215/2012 vedrører forpligtelser, der er indgået over for tredjelande, fremgår det klart af ordlyden af artikel 71, og navnlig andet sætningsled i stk. 2, som Kommissionen har bemærket, at den også finder anvendelse på forbindelserne inden for Unionen¹⁹.

51. Samtidig er artikel 71 også blevet beskrevet som anerkendende de særlige forhold, der gør sig gældende på de områder, der er omfattet af de respektive specialiserede konventioner²⁰.

52. Tidligere var denne regel udtrykt i identiske vendinger i artikel 71, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, som gik forud for forordning nr. 1215/2012.

53. Fortolkningen af denne regel var kernen i TNT Express-dommen²¹, der blev afsagt i forbindelse med en tvist mellem et transportselskab af samme navn og forsikringsgiveren for gods, der gik tabt under transporten. I denne sag modsatte TNT sig fuldbyrdelsen i Nederlandene af en afgørelse truffet af en tysk ret, hvorved selskabet blev dømt til at erstatte tabet.

54. Hovedvægten i de forelagte spørgsmål vedrørte problemstillingen – svarende til det implicite spørgsmål i den foreliggende sag – om domstolen i den stat, som anmodningen rettes til (in casu Nederlandene), kunne efterprøve den tyske domstols kompetence (som den oprindelige ret)²². Selv om dette var forbudt i henhold til den (dagældende) forordning nr. 44/2001 (på samme måde som det i dag er tilfældet i henhold til forordning nr. 1215/2012), følger den samme løsning ikke nødvendigvis af CMR.

55. Domstolen måtte derfor undersøge samspillet mellem de to instrumenter. I den sammenhæng gjorde Domstolen det klart, at den forrang, som forordningens artikel 71 tillægger de internationale specialiserede konventioner, såsom CMR, er undergivet en vigtig betingelse: Deres regler går kun forud, *for så vidt som* de »frembyder en høj grad af forudsigelighed, fremmer god retspleje og formindsker risikoen for parallelle retssager mest muligt, og at de på

¹⁸ – M. Cremona, »The Internal Market and Private International Law Regimes: A Comment on Case C-533/08 TNT Express Nederland BV mod AXA Versicherung AG, Judgment of the Court (Grand Chamber) of 4 May 2010«, *EUJ Department of Law Working Paper* nr. 2014/08, juli 2014, s. 12. 35. betragtning til forordning nr. 1215/2012 angiver, at »[f]or at respektere medlemsstaternes internationale forpligtelser bør denne forordning ikke berøre de konventioner vedrørende særlige områder, som medlemsstaterne er parter i«.

¹⁹ – Jf. TNT Express-dommen, præmis 47.

²⁰ – Jf. Taty-dommen, præmis 24. Jf. ligeledes TNT Express-dommen, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis, og generaladvokat Saugmandsgaard Øes forslag til afgørelse Brite Strike Technologies (C-230/15, EU:C:2016:366, punkt 31). Man kan argumentere for, at dette rationale især var til stede i artikel 57 i Bruxelleskonventionen af 1968. Denne bestemmelse, der var genstand for Taty-dommen, gik forud for artikel 71 i forordning nr. 44/2001 og adskilte sig kun (men frem for alt) ved, at den bevarede medlemsstaternes mulighed for at indgå sådanne specialkonventioner pro futuro. TNT Express-dommen, præmis 38.

²¹ – Jf. fodnote 3 ovenfor i dette forslag til afgørelse.

²² – Forslag til afgørelse i TNT Express-sagen, punkt 27.

betingelser, der er mindst lige så gunstige som dem, der følger af forordningen, sikrer fri bevægelighed for retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område og gensidig tillid til retsplejen inden for Unionen (favor executionis)«²³.

56. Domstolen nåede frem til denne konklusion efter at have forklaret, at reglerne i de internationale specialkonventioner ikke må føre til »[...] resultater, der er mindre gunstige for virkeliggørelsen af det indre markeds funktion end dem, som følger af forordningens bestemmelser«²⁴, og ikke kan »[...] medføre en tilsidesættelse af principperne, der ligger bag det retlige samarbejde på det civil- og handelsretlige område inden for Unionen [...]«²⁵.

57. Jeg vil vende tilbage til den specifikke konklusion, som Domstolen har draget i denne sag på grundlag af disse betragtninger. For nuværende er det nok at konstatere, at visse reaktioner i retslitteraturen på det generelle kriterium, der blev opstillet i denne dom, var blandede, idet det blev understreget, at det ville være vanskeligt at anvende²⁶ – når reglerne i artikel 71 blev anset for rene lovvalgsregler – og at dets eksistens »gør nogen vold«²⁷ på denne bestemmelses ordlyd²⁸. Samtidig blev dommen også anerkendt som en løsning på den opfattede trussel, der kunne opstå for den fælles ordning for anerkendelse og fuldbyrdelse, hvis de forskellige regler i specialkonventionerne fandt anvendelse på situationer inden for Unionen²⁹.

58. Under alle omstændigheder er det kriterium, der blev udviklet i TNT Express-dommen, som nu ligger til grund for anvendelsen af artikel 71 i forordning nr. 1215/2012, blevet et uundgåeligt element i den sammenlignende vurdering af potentielt konkurrerende kompetence- og fuldbyrdelsesregimer³⁰. Det er forståeligt, at betragtninger baseret på dette kriterium har fundet vej til indlæggene i hovedsagen og til de overvejelser, der har foranlediget den forelæggende ret til at formulere den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse, som jeg nu vil undersøge nærmere.

C. De præjudicielle spørgsmål i den foreliggende sag

59. De tre spørgsmål, der er forelagt i den aktuelle sag, synes at afspejle den forelæggende rets bekymring for, at den værnetingsaftale, der blev indgået mellem parterne i hovedsagen, ikke blev respekteret, da rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant) valgte at behandle og afgøre Rhenus Logistics' krav.

²³ – TNT Express-dommen, præmis 56.

²⁴ – Ibidem, præmis 51.

²⁵ – Domstolen identificerede under henvisning til 6., 11., 12. og 15.-17. betragtning til forordning nr. 44/2001 disse principper som værende principperne om fri bevægelighed for retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, forudsigelighed med hensyn til, hvilke retter der har kompetence, og dermed retssikkerhed for borgerne, god retspleje, størst mulig mindskelse af risikoen for parallelle retssager og gensidig tillid til retsplejen inden for Unionen. TNT Express-dommen, præmis 49.

²⁶ – M. Cremona, nævnt ovenfor i fodnote 18, på s. 6.

²⁷ – P.J. Kuijper, »The Changing status of Private International Law Treaties of the Member States in Relation to Regulations No. 44/2001«, *Legal Issues of Economic Integration*, 2011, s. 89-104, på s. 99.

²⁸ – Jf. også M. Attal, »Droit international privé communautaire et conventions internationales: une délicate articulation«, *Petites affiches*, nr. 238, 2010, s. 22.

²⁹ – Jf. P.J. Kuijper, citeret ovenfor i fodnote 25, på s. 102. Jf. for en anden holdning, M. Cremona, citeret ovenfor i fodnote 18, på s. 6.

³⁰ – Jf. Nipponkoa-dommen, præmis 36-39, dom af 4.9.2014, Nickel & Goeldner Spedition (C-157/13, herefter »dommen i sagen Nickel & Goeldner Spedition«, EU:C:2014:2145, præmis 38), og af 14.7.2016, Brite Strike Technologies (C-230/15, EU:C:2016:560, herefter »dommen i sagen Brite Strike Technologies«, præmis 65).

60. Det første præjudicielle spørgsmål drejer sig nærmere bestemt om, hvorvidt artikel 71 i forordning nr. 1215/2012, sammenholdt med 21. og 22. betragtning hertil, gør det muligt at anvende de alternative kompetenceregler i CMR's artikel 31, stk. 1, når den pågældende tvist er omfattet af en værnetingsaftale.

61. Jeg er bange for, at dette spørgsmål hviler på den forudsætning, at det stadig er muligt for den forelæggende ret at efterprøve kompetencen for den oprindelige ret på anerkendelsesstadiet. I det følgende vil jeg redegøre for, at en sådan efterprøvelse er udelukket, og at besvarelsen af det første spørgsmål derfor ikke er relevant for hovedsagen (herom under C.1).

62. Når en part søger at forhindre de grænseoverskridende virkninger af en dom, skal den pågældende i stedet påberåbe sig en af de grunde til at afslå anerkendelse, som er fastsat i forordning nr. 1215/2012. Jeg vil derfor vende mig mod dette spørgsmål, nærmere bestemt det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål, hvormed den forelæggende ret ønsker oplyst, om den omstændighed, at værnetingsaftalen er forblevet virkningsløs, skal føre til afslag på anerkendelse af den nederlandske dom. Jeg vil redegøre for, at disse spørgsmål skal besvares benægtende (herom under C.2).

1. Den forelæggende rets manglende mulighed for at efterprøve kompetencen for den oprindelige ret

63. Som det fremgår af 26. betragtning til forordning nr. 1215/2012, er reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse i denne forordning baseret på gensidig tillid i retsplejen i Unionen. Disse regler er baseret på den forudsætning, at en retsafgørelse, der er truffet af en ret i en medlemsstat, bør behandles på samme måde, som hvis den var blevet truffet i den medlemsstat, som anmodningen rettes til³¹.

64. Som Kommissionen i det væsentlige har anført i retsmødet i den foreliggende sag, er et af de grundlæggende elementer i den ordning, der er indført ved forordning nr. 1215/2012, den automatiske anerkendelse af afgørelser truffet af retterne i en anden medlemsstat på det civil- og handelsretlige område. Dette system udelukker navnlig muligheden for, at retterne i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, kan efterprøve kompetencen hos retterne i domsstaten, som anført i artikel 45, stk. 3, i forordning nr. 1215/2012³².

65. Situationen i den omhandlede sag reguleres imidlertid ikke (eller i det mindste ikke udelukkende, som jeg vil redegøre for nedenfor) af forordning nr. 1215/2012, men af CMR's specialregler, som artikel 71 i forordning nr. 1215/2012 giver forrang til. Spørgsmålet er derfor, om forbuddet mod at efterprøve kompetencen for den oprindelige ret også finder anvendelse i en sådan situation.

66. Det gør det efter min opfattelse.

³¹ – Jf. også i relation til forordning nr. 44/2001, dom af 16.7.2015, Diageo Brands (C-681/13, EU:C:2015:471, herefter »Diageo Brands-dommen«, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).

³² – Som det fremgår af Domstolens faste praksis. Jf. senest dom af 7.4.2022, H Limited (C-568/20, EU:C:2022:264, herefter »H Limited-dommen«, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis). Jf. i relation til forordning nr. 44/2001 dom af 28.4.2009, Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, præmis 49), og af 15.11.2012, Gothaer Allgemeine Versicherung m.fl. (C-456/11, EU:C:2012:719, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis). I relation til Bruxelleskonventionen af 1968 jf. dom af 28.3.2000, Krombach (C-7/98, EU:C:2000:164, præmis 31).

67. I den henseende gør jeg for det første opmærksom på, at CMR ikke er et EU-retligt instrument og derfor falder uden for Domstolens kompetence³³.

68. Denne begrænsning betyder imidlertid ikke, at Domstolen ikke kan forholde sig til sådanne instrumenters ordlyd med henblik på kunne tage hensyn til deres indhold. I modsat fald ville det være umuligt at kontrollere, om disse konventioner indeholder konkurrerende regler³⁴.

69. På den baggrund, og for det andet med hensyn til CMR's specifikke indhold, noterer jeg mig, at CMR's regler om anerkendelse og fuldbyrdelse er ret rudimentære, hvilket også blev anerkendt af både Rhenus Logistics og Gjensidige i denne sag³⁵.

70. Disse regler fremgår af CMR's artikel 31, stk. 3, som gør eksigibiliteten af en dom, der er afsagt i et kontraherende land, obligatorisk i de øvrige, med forbehold for overholdelse af »formforskrifter«, og udelukker en prøvelse af sagen i realiteten.

71. Andre aspekter af anerkendelse og fuldbyrdelse synes ikke at være reguleret, hvilket betyder, at disse regler skal fastlægges i lovgivningen i det land, som anmodningen rettes til³⁶.

72. For så vidt angår medlemsstaterne er reglerne fastlagt i forordning nr. 1215/2012. Den ordning, der finder anvendelse, er således efter min opfattelse den ordning, der er fastsat i denne forordnings artikel 45 ff., herunder den ovennævnte hovedregel, der inden for det retlige område inden for Unionen forbyder en efterprøvelse af kompetencen for den oprindelige ret.

73. I øvrigt, og uafhængigt af det foregående, fører TNT Express-dommen til den samme konklusion.

74. Efter at have opstillet det generelle kriterium, der begrænser rækkevidden af artikel 71 i forordning nr. 1215/2012, som beskrevet i det foregående afsnit, mindede Domstolen om, at »[...] den domstol, som begæringen rettes til, ikke vil have bedre mulighed end retten i domsstaten for at tage stilling til, hvorvidt den sidstnævnte ret har kompetence«³⁷. Domstolen præciserede, at det netop var denne omstændighed, der førte til forbuddet mod en sådan prøvelse i EU-retten.

75. Selv om Domstolen ikke udtrykkeligt udtalte sig om, hvorvidt de principper, der lå til grund for anvendelsen af forordning nr. 44/2001, reelt udelukkede efterprøvelsen af kompetencen i forbindelse med anvendelsen af en specialiseret konvention, er TNT Express-dommen generelt blevet opfattet som en bekræftelse af den sidstnævnte mulighed³⁸. I retsmødet i den foreliggende sag gav Kommissionen og den litauiske regering i det væsentlige udtryk for det samme synspunkt.

³³ – TNT Express-dommen, præmis 63.

³⁴ – Jeg er enig i, at situationen ikke er anderledes end den, der kræver, at Domstolen tager hensyn til bestemmelser i national lovgivning for at fastslå, om EU-retten er til hinder for dem. Forslag til afgørelse i TNT Express-sagen, punkt 76 og 78. Den adskiller sig heller ikke fra Domstolens hensyntagen til indholdet af internationale aftaler som omhandlet i artikel 351 TEUF ved afgørelsen af, om der er anledning til, at medlemsstaterne fjerner »uoverensstemmelser« i henhold til denne bestemmelse.

³⁵ – Det skal erindres, at denne aftale stammer fra 1956 og er blevet ændret i 1978 og i 2008 (se fodnote 4 ovenfor). Disse ændringer er ikke relevante i den foreliggende sag.

³⁶ – Jf. i denne retning forslag til afgørelse i TNT Express-sagen, punkt 93.

³⁷ – TNT Express-dommen, præmis 55.

³⁸ – Jf. f.eks. S. Lamont-Black, »The UK Supreme Court on jurisdiction over successive CMR Convention carriers and European Union rules«, *Uniform Law Review*, bind 21, nr. 4, 2016, s. 487-509, på s. 498, og P.J. Kuijper, citeret i fodnote 25, på s. 99 (som dog understregede, at denne konklusion ikke var helt sikker).

76. Sammenfattende er jeg således af den opfattelse, at uanset om der tages udgangspunkt i det kriterium, der er opstillet i TNT Express-dommen eller i CMR's ordlyd, så er retten i en medlemsstat, der er blevet anmodet om at anerkende en retsafgørelse truffet af en ret i en anden medlemsstat i henhold til denne konvention, ikke berettiget til at efterprøve kompetencen for den oprindelige ret. Følgelig er besvarelsen af det første spørgsmål ikke relevant for afgørelsen af den tvist, der verserer for den forelæggende ret, eftersom denne ikke kan efterprøve, om rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant) korrekt har fastslået sin kompetence, inden den afsagde den dom, hvis anerkendelse er omtvistet i hovedsagen.

77. Når dette er sagt, vil jeg nu behandle spørgsmålet om, hvorvidt den omstændighed, at denne ret har fastslået sin kompetence uafhængigt af den omhandlede værnetingsaftale, kan udgøre en grund til at afslå anerkendelsen af den afgørelse, der følger heraf.

2. Kan anerkendelsen af retsafgørelsen afslås, hvis der ses bort fra en værnetingsaftale?

78. Som beskrevet ovenfor er den tvist, der verserer for den forelæggende ret, omfattet af CMR's anvendelsesområde. I henhold til artikel 71 i forordning nr. 1215/2012 har denne konvention forrang for forordningen³⁹. Ved første øjekast kan det derfor forekomme overraskende at vende sig mod forordning nr. 1215/2012 for at afgøre, hvorvidt forordningens bestemmelser gør det muligt at afslå anerkendelse af ovennævnte dom.

79. Jeg har imidlertid allerede redegjort for, at de regler, der finder anvendelse i mangel af specifikke regler herom i CMR, er dem, der er fastsat i lovgivningen i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, hvilket for Litauens vedkommende vil sige forordning nr. 1215/2012. Det er således med rette, at den forelæggende ret undersøger dette retlige instrument nærmere.

80. Som allerede anført opererer forordning nr. 1215/2012 på grundlag af den automatiske anerkendelse af retsafgørelser truffet på det civil- og handelsretlige område af retterne i en anden medlemsstat.

81. Som en undtagelse til denne regel kan anerkendelse kun afslås af en af de grunde, der specifikt er anført i artikel 45, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 (når der, som Kommissionen har fremhævet, indgives en anmodning herom).

82. For så vidt angår den foreliggende sag omfatter disse grunde dels, og i henhold til artikel 45, stk. 1, litra e), nr. ii), i forordning nr. 1215/2012, en tilsidesættelse af *kompetencereglerne* i denne forordnings kapitel II, afdeling 6 (det andet præjudicielle spørgsmål), dels en situation, hvor anerkendelsen af den pågældende retsafgørelse anses for åbenbart at stride mod *grundlæggende retsprincipper* i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, som omhandlet i artikel 45, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1215/2012 (det tredje præjudicielle spørgsmål).

83. Den forelæggende ret er bekendt med, at ingen af disse grunde i princippet dækker situationen i den foreliggende sag. Med det andet og det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret imidlertid oplyst, om anerkendelse af den nederlandske dom kan afslås på grundlag af en udvidende fortolkning af disse grunde.

³⁹ – Jf. også artikel 71, stk. 2, litra b), og artikel 71, stk. 2, andet sætningsled, i forordning nr. 1215/2012.

a) En udvidende fortolkning af grunden i artikel 45, stk. 1, litra e), nr. ii), i forordning nr. 1215/2012?

84. Det følger af artikel 45, stk. 1, litra e), nr. ii), i forordning nr. 1215/2012, at anerkendelse af en retsafgørelse afslås, når der er indgivet en anmodning herom, såfremt afgørelsen strider mod kompetencereglerne i forordningens kapitel II, afdeling 6.

85. De regler, der er beskrevet i bestemmelsen (nærmere bestemt i artikel 24, som er den eneste bestemmelse i ovennævnte afdeling), fastlægger en enekompetence i forhold til tvister, der vedrører fem oplistede emner. Kort fortalt vedrører disse emner i) visse aspekter af fast ejendom, ii) visse virksomhedsrelaterede spørgsmål, iii) gyldigheden af indførelserne i de offentlige registre, iv) gyldigheden af patenter, varemærker, design eller andre lignende rettigheder samt v) fuldbyrdelsen af retsafgørelser.

86. Disse kompetenceregler kan ikke fraviges ved aftale⁴⁰, og deres begrundelse er blevet beskrevet med henvisning til den særlige forbindelse mellem de omfattede områder og den givne medlemsstat⁴¹.

87. Det følger især af beskrivelsen ovenfor, at kapitel II, afdeling 6, i forordning nr. 1215/2012 ikke finder anvendelse på værnetingsaftaler. Jeg minder om, at disse aftaler er omfattet af afdeling 7 i dette kapitel.

88. Den forelæggende ret er klar over dette, men ønsker med sit andet spørgsmål oplyst, om de lovændringer, der blev indført ved forordning nr. 1215/2012, hvorved beskyttelsen af værnetingsaftaler blev styrket, indebærer, at reglen i artikel 45, stk. 1, litra e), nr. ii), bør fortolkes udvidende som omfattende ikke kun overtrædelsen af reglerne i kapitel II, afdeling 6, i denne forordning, men også overtrædelsen af afdeling 7.

89. Dette er ikke min opfattelse.

90. Den forelæggende ret har med rette anført, at forordning nr. 1215/2012 i forhold til forordning nr. 44/2001 styrker effektiviteten af sådanne aftaler ved at fastsætte en specifik regel om litispændens i artikel 31, stk. 2 og 3⁴².

91. Uanset denne ændring valgte EU-lovgiver imidlertid ikke at afspejle den i ordningen med grunde, der gør det muligt at nægte at anerkende en retsafgørelse.

92. Listen over disse grunde findes i artikel 45, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 og er udtømmende⁴³.

⁴⁰ – Dette følger artikel 25, stk. 4, i forordning nr. 1215/2012, som bestemmer, at »[a]ftaler om værneting [...] er ugyldige, såfremt de [...] udelukker kompetencen for de retter, som i medfør af artikel 24 er enekompetente«.

⁴¹ – Dom af 13.7.2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399, præmis 46), i relation til artikel 16 i Bruxelleskonventionen af 1968. Jf. ligeledes f.eks. generaladvokat Kokotts forslag til afgørelse Apostolides (C-420/07, EU:C:2008:749, punkt 83) for så vidt angår kompetencen til at påkende sager om rettigheder over fast ejendom.

⁴² – Det følger af disse bestemmelser, at når der verserer parallelle sager, hvoraf den ene verserer ved den ret, ved hvilken sagen er anlagt på grundlag af en værnetingsaftale, skal enhver ret i en anden medlemsstat afholde sig fra at træffe afgørelse om spørgsmålet, når den udpegede ret fastslår sin kompetence, og indtil denne ret erklærer, at dette ikke er tilfældet. Jf. ligeledes 22. betragtning til forordning nr. 1215/2012.

⁴³ – Jf. H Limited-dommen, præmis 31, eller i relation til forordning nr. 44/2001, dom af 23.10.2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, herefter »flyLAL-dommen«, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis). Jf. ligeledes 30. betragtning, som den litauiske regering med rette har henvist til, hvorefter »[a]nerkendelse af en retsafgørelse [...] kun [bør] afslås, hvis en eller flere af de grunde til afslag, der er fastsat i denne forordning, foreligger«.

93. Det samme må logisk set gælde for så vidt angår navnlig den grund, der er nævnt i artikel 45, stk. 1, litra e), nr. ii), i den samme retsakt, vedrørende en overtrædelse af reglerne om enekompetence i medfør af kapitel II, afdeling 6, i forordning nr. 1215/2012.

94. Den forelæggende ret har imidlertid anført, at hvis der ikke er nogen grund til at nægte anerkendelse af en retsafgørelse, der tilsidesætter en eksklusiv værnetingsaftale, vil tilsidesættelsen af en sådan aftale ikke have nogen konsekvenser.

95. Jeg er bange for, at dette netop er logikken i, hvordan forordning nr. 1215/2012 fungerer i dens nuværende udformning, der fremmer den automatiske anerkendelse af retsafgørelser, selv når de kompetenceregler, der er fastsat heri, ikke er blevet overholdt, undtagen i de tilfælde, der er udtømmende opregnet i forordningens artikel 45, stk. 1⁴⁴.

96. Når det drejer sig om brud på kompetenceregler, specificerer denne bestemmelse, at afslag på anerkendelse kun er tilladt, når konflikten vedrører i) regler fastsat i kapitel II, afdeling 6, i denne forordning, som jeg har diskuteret her [artikel 45, stk. 1, litra e), nr. ii), i forordning nr. 1215/2012], eller ii) regler fastsat i andre afdelinger i dette kapitel, som kort fortalt har til formål at beskytte den part, der anses for at være den svagere part [artikel 45, stk. 1, litra e), nr. i), i samme forordning]⁴⁵. Derimod omfatter artikel 45, stk. 1, ikke en tilsidesættelse af andre kompetenceregler fastsat i forordning nr. 1215/2012.

97. Det bør erindres, at de grunde, der er oplistet i artikel 45, stk. 1, i forordning nr. 1215/2012 udgør undtagelser til hovedreglen om, at retsafgørelser, der er truffet af retter i en anden medlemsstat, automatisk anerkendes. I denne henseende finder jeg det uforholdsmæssigt at erindre om det generelle fortolkningsprincip, hvorefter undtagelser skal fortolkes snævert. Et sådant princip er nyttigt, når en undtagelses rækkevidde er vag. Dette er imidlertid ikke tilfældet i den foreliggende sag. Artikel 45, stk. 1, litra e), nr. ii), i forordning nr. 1215/2012 er klar og henviser til præcise kompetenceregler, hvis tilsidesættelse kan være omfattet af forordningens anvendelsesområde. Under disse omstændigheder er den fortolkning, som den forelæggende ret har overvejet, og som Gjensidige har foreslået, ganske enkelt i strid med denne bestemmelses ordlyd.

98. Sammenfattende er jeg af den opfattelse, at hvis EU-lovgiver havde ønsket, at beskyttelsen af værnetingsaftaler skulle gå så vidt som til at tage form af en ny afvisningsgrund i tilfælde af brud på dem, ville man have forventet, at lovgiver havde gjort det udtrykkeligt. Derimod indikerer ordlyden af den omhandlede bestemmelse, som gør det muligt at nægte anerkendelse af en retsafgørelse, at det tydeligvis ikke var lovgivers hensigt.

b) En udvidende fortolkning af hensynet til grundlæggende retsprincipper?

99. Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om den foreliggende situation kan føre til en udvidende fortolkning af grunden fastsat i artikel 45, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1215/2012, hvorefter anerkendelsen af en retsafgørelse i princippet skal nægtes, hvis en sådan anerkendelse er åbenbart i strid med grundlæggende retsprincipper i den stat, som anmodningen rettes til.

⁴⁴ – Som den forelæggende ret har anført, kan den påståede tilsidesættelse af kompetencereglerne anfægtes ved hjælp af de retsmidler, der er til rådighed i den medlemsstat, hvor den pågældende ret er beliggende.

⁴⁵ – Dette er tilfældet for afdeling 3, 4 og 5 i kapitel II i forordning nr. 1215/2012.

100. Jeg er af den opfattelse, at alle de betragtninger, jeg er kommet med vedrørende den grund, der fremgår af artikel 45, stk. 1, litra e), nr. ii), gælder mutatis mutandis, idet ordlyden af artikel 45, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1215/2012 er tilsvarende klar.

101. Faktisk fremgår svaret på det tredje spørgsmål delvist af artikel 45, stk. 3, i forordning nr. 1215/2012, således som den litauiske regering i det væsentlige har anført. Denne bestemmelse fastslår, at efterprøvelsen vedrørende grundlæggende retsprincipper »[...] ikke [kan] foretages i forhold til kompetencereglerne«. Denne bestemmelse berører ikke de grunde, der er anført i artikel 45, stk. 1, litra e), i forordning nr. 1215/2012, drøftet i det foregående underafsnit i dette forslag til afgørelse, og jeg ser ingen grund til, at denne bestemmelse skal læses anderledes, end den er formuleret.

102. Desuden ønsker den forelæggende ret med sit tredje spørgsmål oplyst, om hensynet til de grundlæggende retsprincipper finder anvendelse, ikke alene i en situation, hvor en værnetingsaftale ikke er blevet overholdt, men også i en situation, hvor en aftale om lovvalg er blevet overtrådt.

103. Sagsakterne indeholder imidlertid ingen oplysninger om indgåelsen af en sådan aftale mellem de involverede parter.

104. Denne del af det tredje spørgsmål synes derfor ikke at kunne antages til realitetsbehandling.

105. Når dette er sagt, fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant) ved at fastslå sin kompetence til at påkende den omhandlede fordring udløste nederlandsk rets materielle anvendelighed, hvilket medførte, at transportørens ansvar blev fastsat i henhold til nederlandsk ret og ikke litauisk ret. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at sagsøgte i sagen ved den nederlandske ret (efter min opfattelse Gjensidige) ikke kunne have forudset sådanne konsekvenser. Jeg forstår disse bemærkninger således, at spørgsmålet om transportørens ansvar burde have været afgjort i henhold til litauisk ret og ikke i henhold til nederlandsk ret, og at resultatet er mindre gunstigt for en part som Gjensidige.

106. Derudover har den forelæggende ret også anført, at CMR's artikel 29, stk. 1, som henviser til national ret for så vidt angår betingelserne for, at transportørens ansvar kan blive anset for ubegrænset⁴⁶, synes at være i strid med artikel 3 og artikel 5, stk. 1, i forordning (EF) nr. 593/2008⁴⁷.

107. Den forelæggende ret er i øvrigt i tvivl om, hvorvidt den situation, der følger heraf, er forenelig med den grundlæggende ret til en retfærdig rettergang og med de principper, der ligger til grund for, således som jeg forstår det, forordning nr. 1215/2012.

108. I den forbindelse henviser jeg for det første til, at den sag, der verserer for den forelæggende ret, vedrører anerkendelse af en dom afsagt i en anden medlemsstat, hvilket allerede er blevet påpeget gentagne gange.

⁴⁶ – Jf. ovenfor, punkt 41-43.

⁴⁷ – Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 593/2008 af 17.6.2008 om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I) (EUT 2008, L 177, s. 6).

109. Det centrale spørgsmål i den foreliggende sammenhæng er således, om de forskelle i materiel ret, der synes at være mellem nederlandsk ret og litauisk ret for så vidt angår rækkevidden af transportørens ansvar, kan begrunde et afslag på den retsafgørelse, der følger heraf, med henvisning til hensynet til grundlæggende retsprincipper som omhandlet i artikel 45, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1215/2012.

110. Det mener jeg ikke, de kan.

111. For det første skal Domstolen i henhold til fast praksis, selv om medlemsstaterne fortsat frit kan fastlægge deres ordre public-krav i overensstemmelse med deres egne nationale begreber, undersøge grænserne for, hvornår en medlemsstats domstole kan anvende dette begreb med henblik på at nægte anerkendelse af en retsafgørelse truffet af en domstol i en anden medlemsstat⁴⁸.

112. For det andet kan denne begrundelse kun påberåbes i helt særlige tilfælde⁴⁹, når anerkendelsen »[...] på helt uantagelig måde vil være i strid med retsordenen i den stat, anmodningen rettes til, idet dette ville udgøre et indgreb i et grundlæggende princip«⁵⁰.

113. For det tredje kan grunden til afslag i artikel 45, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1215/2012 til gengæld ikke udløses udelukkende, fordi der er uoverensstemmelse mellem den retsregel, som retten i domsstaten har anvendt, og den, som retten i den anmodede stat ville have anvendt, hvis tvisten var blevet indbragt for den⁵¹.

114. Den forelæggende rets væsentligste bekymring synes at være, at som et resultat af den angiveligt forkerte afgørelse fra den domstol, der havde kompetence til at behandle det pågældende krav, blev dette krav i sidste ende afgjort efter nederlandsk ret i stedet for litauisk ret.

115. For så vidt som denne bekymring består i at påpege, at den nederlandske ret fejlagtigt har fastlagt nederlandsk ret som gældende ret, gør jeg opmærksom på, at en sådan fejl, selv hvis den blev fastslået, ikke i sig selv kan føre til et afslag på anerkendelse af retsafgørelsen.

116. Det følger af ovennævnte retspraksis, at et sådant afslag kun er muligt, når anerkendelsen af den retsafgørelse, der følger heraf, ville være i strid med et princip, der i den stat, anmodningen rettes til, anses for grundlæggende.

117. Hvad angår de konkrete konsekvenser af anerkendelsen af den omtvistede retsafgørelse har den forelæggende ret imidlertid ikke beskrevet, hvorledes ovennævnte materielle uoverensstemmelse ville påvirke grundlæggende retsprincipper i Litauen, og hvordan anerkendelsen af denne retsafgørelse derfor i uacceptabelt omfang ville være i strid med denne medlemsstats retsorden, for så vidt som den tilsidesætter et grundlæggende princip.

118. Under disse omstændigheder og som svar på det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål er det min opfattelse, at artikel 45, stk. 1, litra a), og artikel 45, stk. 1, litra e), nr. ii), i forordning nr. 1215/2012 skal fortolkes således, at de ikke omfatter en situation, hvor den oprindelige ret har fastslået sin kompetence på grundlag af en af flere regler i en specialiseret konvention i den

⁴⁸ – Jf. f.eks. flyLAL-dommen, præmis 47 og den deri nævnte retspraksis.

⁴⁹ – Dom af 28.4.2009, Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, præmis 55 og den deri nævnte retspraksis), i relation til artikel 34, stk. 1, i forordning nr. 44/2001.

⁵⁰ – Jf. Diageo Brands-dommen, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis.

⁵¹ – Jf. i denne retning, flyLAL-dommen, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis.

forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 71 i forordning nr. 1215/2012, der omfatter – men ikke klassificerer som eksklusiv – en værnetingsaftale, og hvor den oprindelige ret ikke var den ret, der var udpeget i den værnetingsaftale, som blev indgået mellem de pågældende parter. Endvidere skal artikel 45, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1215/2012 fortolkes således, at en konstateret fejl med hensyn til fastlæggelsen af, hvilken lovgivning der finder anvendelse, ikke i sig selv kan føre til, at anerkendelse af en retsafgørelse afslås som værende i strid med grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til.

119. Dette svar, sammenholdt med det svar, der foreslås i punkt 76 i dette forslag til afgørelse, giver efter min opfattelse en relevant afklaring, som vil gøre det muligt for den forelæggende ret at afgøre den sag, der verserer for den. Når dette er sagt, vil jeg for fuldstændighedens skyld og for at adressere den indgående drøftelse heraf, som fandt sted under den foreliggende sag, redegøre for, at CMR's kompetenceregler under alle omstændigheder ikke tilsidesætter de principper, der ligger til grund for det retlige samarbejde på det civil- og handelsretlige område inden for Unionen, som det følger af anvendelsen af det kriterium, som blev opstillet i TNT Express-dommen.

D. »TNT Express kriteriet« og den ikke-eksklusive karakter af en kompetence, der følger af en værnetingsaftale

120. Mange diskussioner i den foreliggende sag vedrørte spørgsmålet om, hvorvidt de kompetenceregler, der er fastsat i CMR, er i strid med det kriterium, der blev opstillet i TNT Express-dommen, og derfor med de principper, der ligger til grund for anvendelsen af forordning nr. 1215/2012.

121. Problemet, som den forelæggende ret opfatter det, skyldes, at forordning nr. 1215/2012 på den ene side klassificerer den kompetence, der er etableret ved en værnetingsaftale, som i princippet en enekompetence. På den anden side synes CMR, selv om den gør det muligt at fastslå kompetencen på dette grundlag, imidlertid at udelukke eksklusivitet (i det mindste i den fortolkning heraf, som rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant) har anlagt, og som den forelæggende ret også synes at have tilsluttet sig).

122. I denne henseende henviser jeg for det første til, som den forelæggende ret med rette har anført, at Domstolen allerede i dommen i sagen Nickel & Goeldner Spedition, fastslog, at kompetencereglerne i CMR's artikel 31, stk. 1, ikke er i modstrid med det kriterium, der blev opstillet i TNT Express-dommen. Men som Kommissionen har anført, undersøgte Domstolen i denne dom alle de kompetenceregler, der er fastsat i CMR's artikel 31, stk. 1 (som beskrevet i punkt 38 ovenfor), *med undtagelse* af den, der er omhandlet i den foreliggende sag⁵².

123. Jeg forstår det således, at det er derfor, den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt den forskel i behandling, som CMR (igen som fortolket af rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant)) i modsætning til forordning nr. 1215/2012 synes at anvende på værnetingsaftaler, giver anledning til en konflikt med de principper, der ligger til grund for det retlige samarbejde på det civil- og handelsretlige område inden for Unionen.

124. Det mener jeg ikke, at den gør.

⁵² – Jf. dommen i sagen Nickel & Goeldner Spedition, præmis 39-41.

125. Først og fremmest synes der faktisk, henset til det standpunkt, som rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant) har indtaget, at være en forskel mellem CMR og forordning nr. 1215/2012 for så vidt angår den ordning, der finder anvendelse på værnetingsaftaler.

126. Jeg er imidlertid af den opfattelse, at en sådan forskel ikke i sig selv udgør et problem.

127. Hvis hver eneste forskel skulle resultere i, at en særordning skulle vige for forordning nr. 1215/2012, så ville artikel 71, stk. 1, miste enhver mening. Ingen specialiseret ordning, der afviger fra forordning nr. 1215/2012, ville nogensinde kunne anvendes i retsforhold inden for Unionen. Et sådant resultat kan imidlertid ikke tiltrædes, henset til denne bestemmelses klare ordlyd.

128. Anvendelsen af specialregler, der muligvis er forskellige fra de regler, der er fastsat i forordning nr. 1215/2012, kan kun nægtes, når de grundlæggende er i strid med de principper, som blev nævnt i TNT Express-dommen. For så vidt angår kompetencereglerne er de relevante principper på den ene side kompetencereglernes høje grad af forudsigelighed og retssikkerheden for borgerne og på den anden side god retspleje⁵³.

129. Jeg mener ikke, at hverken det ene eller det andet af disse principper bringes i fare.

130. For det første er jeg af den opfattelse, at det, hvis princippet om kompetencereglernes høje grad af forudsigelighed skal respekteres, er afgørende, at sagsøgeren let kan beslutte, hvor han vil anlægge sag, og at sagsøgte med rimelighed kan forudse, hvor dette vil ske.

131. Dette er efter min opfattelse tilfældet med hensyn til CMR's artikel 31, stk. 1. Denne bestemmelse indeholder ikke en vagt formuleret regel, der f.eks. foreskriver, at der i hvert enkelt tilfælde skal fastlægges et passende værneting under hensyn til samtlige omstændigheder og i retfærdighedens interesse. I stedet fastlægger CMR's artikel 31, stk. 1, flere kategorier af værneting, som er klart defineret i generelle og letforståelige kategorier (nemlig, kort fortalt, sagsøgte hjemsted, det sted, hvor godset blev overtaget af transportøren, det sted, der er udpeget til leveringssted, eller den aftale, som parterne har indgået).

132. Kernen i den foreliggende sag synes imidlertid at være den omstændighed, at kompetencen, således som den er reguleret af CMR (i den fortolkning af CMR, som rechtbank Zeeland-West-Brabant (retten i første instans i Zeeland-West-Brabant) har anlagt), når den er fastlagt i en værnetingsaftale, ikke bliver eksklusiv. Denne fortolkning af CMR synes snarere at bevare alle de øvrige værneting, der er fastsat i CMR's artikel 31, stk. 1.

133. I denne henseende kan det ganske vist hævdes, at formodningen om, at værnetingsaftaler har eneret i henhold til forordning nr. 1215/2012, styrker retssikkerheden for de retsundergivne (og navnlig for sagsøgte), idet den præciserer, at når der er indgået en værnetingsaftale, og medmindre andet er bestemt, kan andre hypotetiske retter i princippet udelukkes.

⁵³ – Jeg gør opmærksom på, at Domstolen i præmis 53 i TNT Express-dommen henviste til de relevante principper – for kompetencespørgsmålet – princippet om høj forudsigelighed, princippet om god retspleje og princippet om at formindske risikoen for parallelle retssager mest muligt. I præmis 65 i dommen i sagen Brite Strike Technologies vedrører disse principper retssikkerhed for borgerne og god retspleje.

134. Jeg er imidlertid af den opfattelse, at afgørelsen af, om et således udpeget værneting har eksklusiv karakter eller ej, i sidste ende er et politisk spørgsmål, hvor forskellige holdninger i forskellige retsordener (og på forskellige områder) kan gøre sig gældende.

135. I denne henseende har ophavsmændene til en konvention, der regulerer et særligt område, såsom CMR, kunnet have gode grunde til at insistere på, at der er flere fora til rådighed, henset til sektorens særlige karakter⁵⁴.

136. Jeg erindrer i øvrigt om, at selv om forordning nr. 1215/2012 fastsætter en formodning for værnetingsaftalers eksklusivitet, er denne eksklusivitet ikke en absolut regel og kan fraviges af parterne. Når det sker, svarer situationen til den, der følger af CMR's artikel 31, stk. 1. I øvrigt begrænser forordning nr. 1215/2012 selv virkningen af værnetingsaftaler, idet kompetencereglerne på visse områder ikke kan fraviges ved aftale⁵⁵.

137. Hvad for det andet angår god retspleje og risikoen for, at der indledes parallelle retssager, øger den omstændighed, at en værnetingsaftale ikke anses for eksklusiv, ganske vist denne risiko. Når det er sagt, konstaterer jeg, at CMR's artikel 31, stk. 2, indeholder en litispendens-regel, dvs. generelt analog med reglen i artikel 29 i forordning nr. 1215/2012, for så vidt som den efter min opfattelse har til formål at undgå risikoen for, at sager pådømmes parallelt, og at der træffes indbyrdes uforenelige afgørelser⁵⁶.

138. Det er korrekt, at CMR i modsætning til forordning nr. 1215/2012 ikke indeholder litispendens-regler, der specifikt beskytter værnetingsaftaler (som dem i artikel 31, stk. 2 og 3, i forordning nr. 1215/2012). Denne forskel er imidlertid den logiske følge af ovennævnte politiske valg om at betragte den kompetence, der følger af sådanne aftaler, som et alternativ, der skal bevares ved siden af andre mulige regler.

139. Dette overblik foranlediger mig således til at mene, at artikel 71 i forordning nr. 1215/2012 og det kriterium, der blev opstillet i TNT Express-dommen, ikke er til hinder for fortolkningen af kompetencereglen i CMR's artikel 31, stk. 1, hvorefter en kompetence, som følger af en værnetingsaftale, ikke kan anses for eksklusiv.

140. Jeg erindrer om, at min analyse i dette afsnit kun er foretaget for fuldstændighedens skyld og for at behandle den intense debat, der har fundet sted inden for rammerne af den foreliggende sag om dette spørgsmål. Jeg erindrer navnlig om mine ovenstående betragtninger, hvoraf det følger, at den oprindelige rets kompetence ikke kan efterprøves af den forelæggende ret i hovedsagen vedrørende anerkendelse af en retsafgørelse, der er truffet i en anden medlemsstat.

⁵⁴ – Jeg noterer mig, at en lignende fleksibilitet også synes at være tilstræbt i artikel 21 i De Forenede Nationers konvention om søtransport af gods, *United Nations Treaty Series*, 1978, bind 1695, s. 3, eller i artikel 46, stk. 1, i fælles regler for kontrakten om international befording af gods med jernbane (CIM), som minder meget om CMR's artikel 31, stk. 1.

⁵⁵ – Jf. artikel 15, 19 og 23 samt artikel 25, stk. 4, i forordning nr. 1215/2012.

⁵⁶ – Disse bestemmelser er gengivet i punkt 9 og 15 ovenfor.

V. Forslag til afgørelse

141. På baggrund af de ovenfor anførte betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare de af Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litauens øverste domstol) forelagte præjudicielle spørgsmål således:

»Artikel 45, stk. 1, litra a), og artikel 45, stk. 1, litra e), nr. ii), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område

skal fortolkes således, at de deri nævnte grunde til at afslå anerkendelse ikke finder anvendelse på en situation, hvor den oprindelige ret har fastslået sin kompetence på grundlag af en af flere regler i en specialiseret konvention i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 71 i forordning nr. 1215/2012, der omfatter – men ikke klassificerer som eksklusiv – en værnetingsaftale, og hvor den oprindelige ret ikke var den ret, der var udpeget i den værnetingsaftale, som blev indgået mellem de pågældende parter.

Endvidere skal artikel 45, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1215/2012 fortolkes således, at en konstateret fejl med hensyn til fastlæggelsen af, hvilken lovgivning der finder anvendelse, ikke i sig selv kan føre til, at anerkendelse af en retsafgørelse afslås som værende i strid med grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til.«